

Posudok
oponenta v inauguračnom konaní doc. ThDr. Petra Borzu, PhD., za profesora
v odbore história

Doc. ThDr. Peter Borza, PhD., je absolventom vysokoškolského štúdia v odbore všeobecná katolícka teológia – učiteľstvo náboženskej výchovy a etickej výchovy na Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulte PU (1998), čo ho v odbornej a vedeckej činnosti nepochybne smerovalo k cirkevným dejinám. Potvrdil to svojou dizertačnou prácou *Dejiny Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku v období 2. svetovej vojny (1939 – 1945)*, ktorú obhájil v odbore história v roku 2006, a tiež habilitačnou prácou *Gréckokatolícka cirkev a Židia na Slovensku v rokoch 1939 – 1945*, taktiež v odbore história, obhájenou v habilitačnom konaní v roku 2015.

Cirkevné dejiny predstavujú špecifickú oblasť ľudskej aktivity, sú však aj odrazom života spoločnosti, čo priam explicitne potvrdzuje najmä 20. storočie. No i napriek tomu v slovenskej historiografii nie sú ešte stále dostatočne poznané, ale aj poznávané. O to viac sa cení zameranie bádateľov na túto oblasť života, a teda aj práca historika a teológa v jednej osobe doc. ThDr. Petra Borzu, PhD.

P. Borza je autorom piatich monografií, v ktorých sa zaoberá Gréckokatolíckou cirkvou na Slovensku s akcentom na 20. storočie, resp. hlavne na vojnové roky 1939 až 1945. Ich prostredníctvom približuje odbornej i širšej verejnosti jej pôsobenie či už smerom dovnútra cirkvi, či smerom navonok. Osobitnú pozornosť venuje vzťahu Gréckokatolíckej cirkvi a Židov, ktorí boli v slovenskom štáte vystavení perzekúciám a nakoniec aj deportáciám do koncentračných táborov. Jeho pohľad na danú problematiku má charakter dôvernej znalosti daného prostredia, a to aj vďaka tomu, že autor je nielen historikom, ale aj aktívnym gréckokatolíckym kňazom, ktorý dobre pozná nielen súčasný, ale aj minulý obraz tejto cirkvi. Jeho monografické práce, ale aj vedecké štúdie, ktoré sú taktiež zamerané na vojnové roky, prehlbujú poznanie minulosti Gréckokatolíckej cirkvi a tiež aj jej niektorých popredných osobností.

To, že u Petra Borzu ide o kvalitné vedecké práce, svedčí záujem zahraničných editorov, či organizátorov vedeckých konferencií, ktorí vytvárali priestor tomuto autorovi na prezentáciu výsledkov svojich výskumov či už vo forme referátov, alebo v podobe publikačných výstupov v odbornej tlači a vo vedeckých zborníkoch. Vari presvedčivejšie o kvalitných výstupoch Petra Borzu svedčia ohlasy na jeho práce, a to nielen na domácej pôde, ale aj v zahraničí, napr.

v Rakúsku, Kanade, Českej republike, Poľsku. Rovnako ich nachádzame v štúdiách slovenských autorov v karentovaných časopisoch (Historický časopis).

Doc. ThDr. Peter Borza, PhD., má bohatú publikačnú činnosť aj vďaka tomu, že sa podieľal a podieľa na riešení celého radu grantových projektov medzinárodného i domáceho charakteru, a to nielen v pozícii riešiteľa grantového projektu, ale aj v pozícii zodpovedného riešiteľa, kde musel vziať na seba patričnú dávku zodpovednosti nielen za svoju vedeckovýskumnú činnosť, ale aj za prácu riešiteľského kolektívu. To, mimochodom, vyžaduje nielen prácu vedca, ale aj prácu manažéra, ktorej sa Peter Borza úspešne zhostil. Spomenúť môžem napr. medzinárodný projekt *Semiologiczny, historyczny i kulturowy aspekt tożsamości narodowej na przykładzie krajów Grupy Wyszehradzkiej. Próba znalezienia jedności w różnorodności*" (Krakow, 2018 – 2020) či *EURIDICE European Inclusive Education for Digital Society, Social Innovation and Global Citizenship* (konzorcium viacerých európskych univerzít, 2024 – 2027), projekty VEGA a KEGA.

Nepochybne aj to bol dôvod, prečo sa viaceré vydavateľstvá a redakcie vedeckých časopisov obrátili na doc. P. Borzu so žiadosťou posúdiť rukopisy iných autorov, ktoré plánovali vydať v knižnej, časopiseckej či zborníkovej podobe. Podobne to bolo aj s posudkami grantových agentúr, ktoré od neho žiadali posúdiť predkladané projekty.

S menom P. Borzu sa stretávame ako oponentom aj pri dizertačných prácach obhajovaných na viacerých slovenských univerzitách.

Ďalším signifikantným ukazovateľom vedeckej práce, a tým aj autority Petra Borzu v prostredí slovenskej historickej vedy, je jeho členstvo vo viacerých vedeckých a redakčných radách a odborných komisiách (napr. slovensko-ukrajinská komisia historikov, Vedecká rada Slovenského historického ústavu v Ríme), ale aj jeho pôsobenie vo funkcii prodekana FF UPJŠ v Košiciach.

Prioritnou úlohou vysokoškolského pedagóga je však práca so študentmi, vyučovanie, vedenie záverečných a diplomových prác, konzultácie s nimi. Ani v tomto smere doc. P. Borza nezaostáva. V jeho pedagogickej činnosti vidím celý rad disciplín, ktoré viedol a vedie, a to s akcentom na svetové dejiny v pomerne širokom časovom zábere. Sú tu napr. svetové dejiny 20. storočia, ale aj dejiny raného novoveku, dejiny historiografie v 19. a 20. storočí. Nechýbajú ani cirkevné dejiny ako dejiny kresťanstva do roku 1517, cirkevné dejiny novoveku, dejiny Gréckokatolíckej cirkvi a iné. Osobitne treba spomenúť jeho prednáškový pobyt v USA (Pennsylvánia, Ohio), kde pôsobil na pozvanie

gréckokatolíckeho biskupa so sídlom v meste Parma (štát Ohio, USA) a prednášal o dejinách Gréckokatolíckej cirkvi a Rusínov.

Peter Borza nechýba ani v zozname osôb zodpovedných za študijný program (história), za výučbu profilových predmetov (študijný program história /1. a 2. stupeň/, učiteľstvo histórie /2. stupeň/, slovenské dejiny /3. stupeň/). Je členom Rady odboru pre habilitačné a inauguračné konanie na FF UPJŠ v Košiciach (slovenské dejiny). Čo sa týka vedenia diplomových a záverečných prác – tak aj v tejto oblasti pedagogického pôsobenia P. Borza zastáva nezastupiteľnú úlohu, o čom svedčí 19 diplomových prác (Mgr.), ktoré P. Borza viedol ako školiteľ na FF UPJŠ a predtým na Gréckokatolíckej teologickej fakulte PU v Prešove, a 15 záverečných prác (Bc.).

Doc. ThDr. Peter Borza, PhD., patrí medzi uznávaných vedeckých, ale aj pedagogických pracovníkov nielen na Slovensku, ale aj v zahraničí. Výsledky jeho práce mi dovoľujú konštatovať, že spĺňa požiadavky na vymenovanie za profesora v odbore história.

V Prešove 6. 12. 2024

prof. PhDr. Peter Švorc, CSc.
Inštitút histórie FF PU v Prešove